

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

Stanowisko konsultanta krajowego w dziedzinie medycyny rodzinnej dotyczące wykonywania szybkich testów antygenowych w kierunku grypy, COVID-19 i RSV w podstawowej opiece zdrowotnej z dnia 9 stycznia 2023 r.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 5 stycznia 2023 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz.U. 2023, poz. 38), w POZ pojawia się możliwość wykonywania szybkich testów antygenowych w kierunku grypy/COVID-19/RSV (testy te są obecnie świadczeniem gwarantowanym w POZ).

Ze względu na podobieństwo objawów klinicznych infekcji dróg oddechowych wywoływanych przez wirusy, nie jest możliwe zidentyfikowanie czynnika etiologicznego wyłącznie w oparciu o badanie podmiotowe i przedmiotowe pacjenta. W ustaleniu etiologii infekcji pomocne mogą być przesłanki epidemiologiczne (np. kontakt z osobą z potwierdzonym zakażeniem). Testowanie pozwala na dokładniejszą diagnozę, a co za tym idzie trafniejszy dobór leczenia (np. decyzja o włączeniu leczenia p/wirusowego w przypadku rozpoznania grypy, uniknięcie stosowania niepotrzebnej antybiotykoterapii). Zidentyfikowanie czynnika wywołującego infekcję ułatwia podejmowanie decyzji o zastosowaniu profilaktyki u osób z otoczenia chorego, które są narażone na ciężki przebieg i powikłania.

Wykonanie testu antygenowego w kierunku grypy/COVID-19/RSV wskazane jest przede wszystkim u osób, które prezentują objawy kliniczne infekcji dróg oddechowych, szczególnie w sezonie wzmożonej zapadalności na grypę/COVID-19/RSV i należą do grup ryzyka ciężkiego przebiegu tych chorób i/lub rozwoju powikłań. Są to:

- dzieci poniżej 5 r.ż. (szczególnie poniżej 2. r.ż.),
- osoby starsze – powyżej 65. r.ż., ale ryzyko wzrasta już powyżej 50. r.ż.,
- chorzy przewlekłe na choroby układu oddechowego, układu sercowo-naczyniowego, nerek, wątroby, cukrzycę, choroby hematologiczne, neurologiczne, metaboliczne, nowotwory, inne
- kobiety w ciąży i w okresie połogu

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

-
- pacjenci w immunosupresji, w tym również zakażeni HIV
 - dzieci przewlekle przyjmujące kwas acetylosalicylowy
 - chorzy otyli (z BMI powyżej 40)
 - pensjonariusze domów pomocy społecznej

Test powinien być wykonany także u każdego pacjenta spoza ww. grup, jeśli objawy są nasilone, a wykonanie testu będzie miało wpływ na postępowanie, np. podjęcie decyzji terapeutycznej.

Zlecając diagnostykę przy pomocy testów antygenowych należy pamiętać o kilku istotnych aspektach:

1. Na wynik badania może wpływać wiele czynników, m.in.: rodzaj testu, pobrany do badania materiał biologiczny, czas trwania objawów chorobowych w momencie wykonywania testu, doświadczenie i umiejętności personelu pobierającego materiał biologiczny do badania i wykonującego szybki test diagnostyczny. Należy mieć na uwadze ryzyko wyników fałszywie ujemnych.
2. Preferowane jest pobranie próbki z nosogardzieli. Należy postępować zgodnie z instrukcją producenta testu.
3. Ujemny wynik testu nie stanowi wskazania do przerywania leczenia p/wirusowego grypy, gdy zostało ono włączone przed wykonaniem testu, jeśli obraz kliniczny i przesłanki epidemiologiczne wskazują na wysokie prawdopodobieństwo infekcji tym wirusem.
4. Przy obrazie klinicznym i epidemiologicznym, przemawiającym za rozpoznaniem grypy, w przypadku pacjentów z grup ryzyka ciężkiego przebiegu grypy, nie należy opóźniać rozpoczęcia leczenia z powodu oczekiwania na wykonanie testu.
5. Decyzji o wykonaniu testu nie powinno się uzależniać od stanu zaszczepienia danej osoby (dotyczy zarówno COVID-19, jak i grypy).
6. Profilaktyka paliwizumabem (przeciwciało monoklonalne stosowane u wcześniaków w zapobieganiu zakażeniu RSV) może dawać wyniki fałszywie ujemne niektórych szybkich testów antygenowych RSV.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznania zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu (Dz.U. 2019, poz. 2430, z późn. zm.), rozpoznanie grypy oraz zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wymaga zgłoszenia do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (formularz ZLK-1 – papierowy, lub elektronicznie za pośrednictwem aplikacji gabinetowej lub gabinet.gov.pl).

Zalecenia dotyczące postępowania po wykonaniu testu:

1. W przypadku rozpoznania grypy - leczenie grypy oraz chemoprofilaktykę osób z otoczenia osoby zakażonej należy prowadzić zgodnie z aktualnie obowiązującymi rekomendacjami (źródła poniżej).

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

e-mail: kk.medrodzinna@gmail.com

tel. do sekretariatu 71 325 51 26

2. W przypadku rozpoznania COVID-19 – należy postępować zgodnie ze stanowiskiem konsultanta krajowego z dnia 28 marca 2022 r.
3. W przypadku rozpoznania zakażenia RSV – należy postępować zgodnie z oceną stanu klinicznego pacjenta, z uwzględnieniem wieku (zakażenie jest najgroźniejsze dla niemowląt oraz osób w wieku podeszłym).
4. Leczenie zakażeń wirusowych jest w większości przypadków OBJAWOWE. Leczenie przyczynowe jest dostępne w przypadku grypy oraz COVID-19.
5. Antybiotyki powinny być stosowane jedynie w przypadkach uzasadnionego podejrzenia nadkażenia bakteryjnego.
6. Należy rekomendować pacjentom, zwłaszcza z grup ryzyka ciężkiego przebiegu, szczepienia przeciw grypie oraz przeciw COVID-19.

Aspekty rozliczeniowe:

W testy antygenowe grypa/COVID-19/RSV placówki POZ zaopatrują się we własnym zakresie. Narodowy Fundusz Zdrowia finansuje zakup testu oraz wykonanie wymazu w zryczałtowanej kwocie 33,98 zł. Należy sprawozdać do NFZ odpowiedni produkt rozliczeniowy w celu uzyskania płatności z NFZ za wykonane testy.

Konsultant krajowy

w dziedzinie medycyny rodzinnej

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Piśmiennictwo:

1. <https://dziennikustaw.gov.pl/D2023000003801.pdf>
2. Rekomendacje profilaktyki, diagnostyki i leczenia grypy u dorosłych dla lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej: FLU KOMPAS POZ – ADULTS (2020) <https://ptmr.info.pl/wp-content/uploads/2020/09/Flu-KOMPAS-POZ-Adults.pdf>
3. Rekomendacje postępowania w grypie u dzieci dla lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej – KOMPAS GRYPY (2019) <https://ptmr.info.pl/wp-content/uploads/2020/09/KOMPAS-grypa-u-dzieci-2019.pdf>
4. Stanowisko konsultanta krajowego w dziedzinie medycyny rodzinnej dotyczące postępowania z pacjentami podejrzanymi o zakażenie i zakażonymi SARS-CoV-2 w Podstawowej Opiece Zdrowotnej https://ptmr.info.pl/wp-content/uploads/2022/03/Stanowisko_KK_med_rodz_ws_covid-19_pozaszpitalnie_28.03.2022.pdf
5. UpToDate: COVID-19 Clinical Features <https://www.uptodate.com/contents/covid-19-clinical-features> dostęp: 03.01.2023
6. UpToDate: COVID-19: Clinical manifestations and diagnosis in children <https://www.uptodate.com/contents/covid-19-clinical-manifestations-and-diagnosis-in-children> dostęp: 03.01.2023
7. UpToDate: Respiratory syncytial virus infection: Clinical features and diagnosis <https://www.uptodate.com/contents/respiratory-syncytial-virus-infection-clinical-features-and-diagnosis> dostęp: 03.01.2023
8. UpToDate: Seasonal influenza in adults: Clinical manifestations and diagnosis <https://www.uptodate.com/contents/seasonal-influenza-in-adults-clinical-manifestations-and-diagnosis> dostęp: 03.01.2023
9. UpToDate: Seasonal influenza in children: Clinical features and diagnosis <https://www.uptodate.com/contents/seasonal-influenza-in-children-clinical-features-and-diagnosis> dostęp: 03.01.2023
10. <https://www.cdc.gov/flu/professionals/index.htm>
11. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002430/O/D20192430.pdf>